

TYÖSSÄKÄYNTI & LÄHEIS- JA OMAISHOIVA – TYÖSSÄ JAKSAMISEN JA JATKAMISEN TUKEMINEN

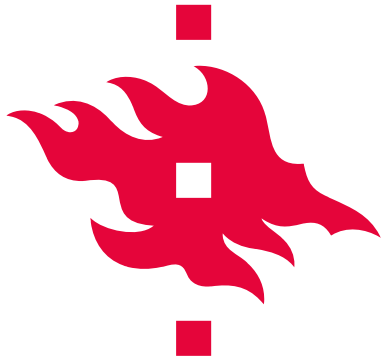
Kaisa Kauppinen, tutkimusjohtaja, dosentti
Helsingin yliopisto, Sosiaalitieteiden laitos,
Sosiaalipsykologia

Projektin tutkijat

- Kaisa Kauppinen,
tutkimusjohtaja
- Mia Silfver-Kuhalampi,
tutkijatohtori
- Liisa Myyry, pedagoginen
yliopistonlehtori

- Rahoitus työsuojelelurahastolta
1.1.2014 - 30.6.2015

Työssäkäynti ja läheis- ja omaishoiva

- Suomessa on n. 700 000 työssäkäyvää, jotka työnsä ohella hoivaavat läheistään tämän korkean iän, sairauden tai muun elämässä itsenäistä selviytymistä rajoittavan syyn vuoksi

- Työ ja terveys- kysely 2012

Syväluotaus tilastojen taakse

- **Miten työssäkäynnin ja omais- ja läheishoivan yhdistäminen on koettu?**
- **Mitkä tekijät ovat vaikeuttaneet ja helpottaneet yhteensovittamista?**
- **Minkälaisia käytäntöjä työpaikoilla on? Uuden teknologian mahdollisuudet ja lupaukset?**
- **Minkälaisia myönnytyksiä työssä on tehty?**
- **Minkälaisia moraalisia ristiriitoja on syntynyt?**
  - Hoivakuormitus, stressi, eläkkeelle siirtymisen ajatukset
- **Selviytymiskeinot (coping), elämän tyytyväisyys**

Kohderyhmä, tutkimusmenetelmät

- Suomen Omaishoidon verkosto
  - Muistiliitto ry; Omaiset ja läheiset -Liitto ry; Aivoliitto ry; Suomen Parkinson-liitto ry; Suomen Punainen Risti; Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto ry; FinFami- Mielenterveysomaisten keskusliitto ry; Folkhälsans Förbund rf
- Myös muita järjestöjä mm.
  - Leijonaemot ja Muistisairaiden läheiset
- Tutkimusmenetelmät
  - Verkkokysely
  - Kvalitatiiviset haastattelut: fokusryhmät sekä yksin- ja kaksinhaastattelut
  - Joukkoistamiskysely

Kohderyhmä ja analyysimenetelmät

- Yhteensä 657 työikäistä vastaajaa, joista aktiivisesti työssäkäyviä oli 435 ja 222 eri syistä työelämän ulkopuolella olevia
- Lisäksi 202 työiän ylittäneitä pääosin eläkkeellä olevia vastaajia, joita ei otettu tutkimuksen analyysiin mukaan
- Omaishoivan fokusryhmissä 34 ja läheisen kuolemaa käsittelevässä tutkimuksessa 16 osallistujaa

Taustatietoja

- Iältään työssäkäyvät olivat 45-55 vuotiaita (ka 49), ei-työssäkäyvät olivat vanhempia (ka 57)
- Työssäkäyvillä oli parempi koulutustausta
- Työssäkäyvistä useampi hoivasi omaa tai puolison vanhempaa, ei-työssäkäyvistä suurempi osa oli puolisohoivaajia
- Molemmissa ryhmissä oli erityishoivaa vaativan lapsen hoivaajia (ka 16 v.)
- Työssäkäyvät asuivat harvemmin hoivattavan kanssa, ei-työssäkäyvistä useammin

Ammattijakauma

- Johtajat 8 %
- Erityisasiantuntijat
  - lääkärit, opettajat, juristit 21 %
- Asiantuntijat
  - Sairaanhoidajat, teknikot 27 %
- Toimisto ja asiakaspalvelutyöntekijät 17 %
- Palvelu- ja myyntityöntekijät 18 %
- Muut
  - Rakennus/valmistustyöntekijät, siivoojat 9%

Myönnytykset työssä hoivavelvoitteiden vuoksi

- Joutunut kieltäytymään
  - Uusista tehtävistä 38 %
  - Työmatkoista 52 %
  - Ylitöistä 46 %
- Vaikeuksia
  - Saada työt tehtyä kunnolla 54 %
  - Osallistua työpaikan sosiaalisiin tilaisuuksiin 59 %
  - Keskittyä työhön vähintäänkin silloin tällöin 73 %

Vastaajien omia kommentteja

- Monet joutuivat lähtemään kesken työn pois yllättävän sairaustapauksen, kaatumisen tai muun syyn vuoksi
- Moni hoiti hoidettavansa asioita puhelimitse (joukkoistamiskyselyssä esille)
- Moni oli huolissaan puhelinsoittojen ja poissaolojen aiheuttamasta häiriöstä
- Lähes puolet koki saavansa ymmärtävää tukea työyhteisön taholta

Vastaajien omia kommentteja, tuloksia

- Etähoivaajista, asuivat eri paikkakunnilla, lähes puolet kokivat huonoa omaatuntoa etteivät käyneet hoidettavan luona tarpeeksi usein
- Työssäkäyvät kokivat elämäntilanteensa useammin stressaavaksi hoivatessaan läheistään ja samalla huolehtiessaan työn, perheen ja arjen muista velvollisuuksista ("sandwiched")
- Omia tai appivanhempia hoivaajilla oli enemmän omaatuntoa soimaavia ristiriitoja ja epäilyjä oman roolinsa riittävydestä (tehdä enemmän/hoitaa paremmin)

TIETOKORTTI: Hoivaystävällinen työpaikka

- **Joustavat työkäytännöt:** liukuva työaika, työaikapankki, etätyö, lyhennetty työaika, vuorotteluvapaa, mahdollisuus säästää vuosilomapäiviä, äkillisistä poissaoloista sopiminen ja korvaamisesta sopiminen lähijohdon kanssa
- **Hoivavapaasäännöksistä** (Työsopimuslain luku 4:7 a §) tiedottaminen ja käytännöistä sopiminen
- **Puhelinetiketti:** miten, missä ja kuinka usein työntekijä voi puhelimitse hoitaa läheisensä hoivaan liittyviä asioita, rauhaisa tila, yksityisyyden suoja
- **Myötätunnon harjoitteet ja huomaavaisuus:** työyhteisön tuki ja arjen ystävällisyys
- **Kehityskeskustelut** työssäkäyntiä kannustaviksi
- **Varhaisen välittämisen toimintamalli:** poissaolojen seuranta, työhön paluun tuki, työkyvyn ylläpito, työterveyshuollon rooli
- Yrityksen tarjoama **sairaalan lapsen hoitopalvelu** koskemaan myös muita äkillisesti syntyviä hoivatilanteita
- **Uudet teknologiat** ja turvalaitteet
- Käytäntöjen kirjaaminen ja päivitys!!

Kiitos!
kaisa.kauppinen@helsinki.fi
